

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра романської філології

**ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ
ФРАНКОМОВНОЇ ПОЕЗІЇ ГЕЛЕН ДОРІОН**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ОС «бакалавр»
студентки IV року навчання
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.055
«Романські мови та літератури (переклад
включно), перша – французька»,
ОП «Французька мова та переклад, англійська
мова та друга романська мова»,

Катерини ГЛУЩЕНКО

Науковий керівник:

к. філол. н., доц. кафедри романської філології
Марина КОСТЮК

Рецензент:

к. філол. н., доц. кафедри романської філології
Антоніна СКРИПНИК

«Допущено до захисту»

Протокол № 9 засідання кафедри

романської філології від 19 квітня 2024 року

Завідувач кафедри _____ **Ірина СИТДИКОВА**

Київ-2024

АНОТАЦІЯ

Актуальність дослідження «Лінгвостилістичний аналіз франкомовної поезії Гелен Доріон» зумовлена потребою вивчення стилістичних особливостей творчості відомої поетеси та бажанням розширити знання про сучасну французьку поезію і її культурні контексти.

Мета дослідження. Провести детальний аналіз лінгвостилістичних прийомів, які використовує Гелен Доріон у своїй поезії, та визначити їхній вплив на сприйняття і розуміння її творів.

Завдання дослідження включають вивчення лінгвостилістичних прийомів у поезії Гелен Доріон, визначення головних тематичних та емоційних аспектів її творчості, а також формулювання висновків щодо використання цих прийомів у її поезії.

Об'єктом дослідження є франкомовна поезія Гелен Доріон.

Предметом дослідження є лінгвостилістичні прийоми та тропи, тематика та емоційна складова творів Гелен Доріон.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження використано лексико-семантичний аналіз, який охоплює дослідження лексичного складу текстів для виявлення характерних слів і виразів, що відображають основні теми і мотиви, та аналіз семантичних полів, які створюють образність і емоційне забарвлення поезії. Стилістичний аналіз спрямований на дослідження стилістичних прийомів і засобів, таких як метафори, метонімії, алітерації, асонанси, а також ритму і мелодики поетичних текстів і їх впливу на сприйняття читача. Синтаксичний аналіз охоплює вивчення синтаксичних конструкцій, складнопідрядних речень, еліпсису, інверсії та інших синтаксичних особливостей, які формують стиль автора.

Висновки. Ця робота спрямована на лінгвостилістичний аналіз франкомовної поезії Гелен Доріон, важливого аспекту сучасної літератури. У

першому розділі розглянуто теоретичні основи аналізу поезії, включаючи лінгвостилістичні особливості, дихотомію між образом та символом. У другому розділі проведено детальний аналіз поезії Доріон на різних мовних рівнях: графічному, лексичному, стилістичному та граматичному. Дослідження показало, що поезія Гелен Доріон характеризується великою експресією, глибиною і метафоричністю, що робить її творчий стиль унікальним. Її поезія відзначається мовною витонченістю і сильним емоційним зарядом, що робить її значущим внеском у сучасну поезію. Таким чином, робота сприяла глибшому розумінню творчості Гелен Доріон та сутності поетичного мистецтва, а також його впливу на сучасну літературу.

Ключові слова: французька поезія, лінгвостилістичний аналіз, Гелен Доріон, стилістичні засоби, лексико-семантичний аналіз

ABSTRACT

The relevance of the research «Linguistic and stylistic analysis of the French-language poetry of Helen Dorion» is due to the need to study the stylistic features of the famous poet's work and the desire to expand knowledge about contemporary French poetry and its cultural contexts.

The purpose of the research. To conduct a detailed analysis of the linguistic and stylistic techniques used by Helen Dorion in her poetry and to determine their impact on the perception and understanding of her works.

The objectives of the research include the study of linguistic and stylistic devices in Helen Dorion's poetry, the identification of the main thematic and emotional aspects of her work, as well as the formulation of conclusions about the use of these devices in her poetry.

The object of the research is the French-language poetry of Helen Dorion.

The subject of the research is linguistic and stylistic techniques and tropes, themes and emotional component of Helen Dorion's works.

Research methods. To achieve the purpose of the study, the lexical and semantic analysis was used, which includes the study of the lexical composition of texts to identify characteristic words and expressions that reflect the main themes and motifs, and the analysis of semantic fields that create imagery and emotional colouring of poetry. Stylistic analysis is aimed at studying stylistic techniques and tools, such as metaphors, metonymies, alliteration, assonance, as well as the rhythm and melody of poetic texts and their impact on the reader's perception. Syntactic analysis covers the study of syntactic constructions, complex sentences, ellipsis, inversion and other syntactic features that form the author's style.

Conclusions. This paper is aimed at a linguistic and stylistic analysis of Helen Dorion's French-language poetry, an important aspect of contemporary literature. The first section discusses the theoretical foundations of poetry analysis,

including linguistic and stylistic features, the dichotomy between image and symbol. The second section provides a detailed analysis of Dorion's poetry at various linguistic levels: graphic, lexical, stylistic and grammatical. The study has shown that Helen Dorion's poetry is characterised by great expression, depth and metaphor, which makes her creative style unique. Her poetry is marked by linguistic sophistication and a strong emotional charge, which makes it a significant contribution to contemporary poetry. Thus, the work has contributed to a deeper understanding of Helene Dorion's work and the essence of poetic art, as well as its influence on contemporary literature.

Keywords: French poetry, linguistic and stylistic analysis, Helen Dorion, stylistic means, lexical and semantic analysis

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЕЗІЇ	10
1.1. Поетичний текст як об'єкт лінгвістичного дослідження	10
1.2. Лінгвостилістичні особливості поезії	16
1.3. Дихотомія понять: образ та символ.....	24
Висновки до першого розділу	31
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОЕЗІЇ ГЕЛЕН ДОРІОН	33
2.1 Графічний рівень	34
2.2 Лексичний рівень	35
2.3 Стилiстичний рівень	36
2.4 Граматичний рівень	41
Висновки до другого розділу	43
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
ДОДАТКИ	49

ВСТУП

Поезія завжди викликала зацікавлення не лише своїм змістом, але й мовним виразом та стилістичними особливостями. Одним із цікавих об'єктів для лінгвістичного аналізу є творчість франкомовної поетеси Гелен Доріон.

Гелен Доріон – відома авторка сучасної франкомовної літератури, яка відома своїм всебічним дослідженням людського буття та поетичним блиском. Літературний шлях Доріон розпочався в юному віці. Вона народилася 30 грудня 1958 року в місті Квебек, Канада.

Протягом своєї багаторічної поетичної кар'єри Доріон здобула визнання критиків за свій ліричний стиль та яскраві вірші. Її твори досліджують глибокі людські хитросплетіння, духовність, природу та кохання і знаходять спільну мову з читачами на мовному та культурному рівнях. Завдяки своїй видатній письменницькій кар'єрі Доріон вважається однією з найважливіших сучасних франкомовних поетес, яка написала велику кількість поетичних збірок, есеїв та романів. Її поезія демонструє глибокий зв'язок з мовою і вирізняється багатою образністю, нюансованим емоційним змістом та гострим усвідомленням життєвих тонкощів. Доріон визнана за її внесок у культурний ландшафт Квебеку та інших регіонів на додаток до її літературних досягнень. Вона зарекомендувала себе як визначна постать у галузі франкомовної літератури, отримавши такі важливі нагороди, як Премія генерал-губернатора за франкомовну поезію.

Гелен Доріон зробила видатну кар'єру поетеси. Її поезія відображає унікальність французької мови та культурного контексту через виразний мовний стиль та стилістичні прийоми. У цьому контексті особливо важливим є проведення лінгвостилістичного аналізу, спрямованого на розкриття мовної форми та стильових особливостей поезії Гелен Доріон.

Наукова проблема полягає у вивченні лінгвостилістичних прийомів у франкомовній поезії Гелен Доріон.

Актуальність дослідження виявляється у необхідності розкриття та осмислення стилістичних особливостей творчості відомої поетеси, а також у бажанні розширити наше розуміння сучасної французької поезії та культурних контекстів, що її впливають.

Мета дослідження полягає у проведенні глибокого аналізу лінгвостилістичних засобів, які використовує Гелен Доріон у своїх творах, та виявленні їхнього впливу на сприйняття та розуміння поезії авторки.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз лінгвостилістичних засобів, які використовує Гелен Доріон у своїй поезії.

2. Визначити основні тематичні та емоційні аспекти, які відображаються у її творчості.

3. Сформулювати висновки щодо використання лінгвостилістичних прийомів у поезії Гелен Доріон.

Об'єкт дослідження: Франкомовна поезія Гелен Доріон.

Предмет дослідження: Лінгвостилістичні засоби, використані авторкою у своїй поезії, тематика та емоційна сфера її творів.

Для досягнення мети дослідження про лінгвостилістичний аналіз франкомовної поезії Гелен Доріон можна використовувати такі **методи**:

1. Лексико-семантичний аналіз:

Аналіз лексичного складу текстів Гелен Доріон для виявлення характерних слів і виразів, які відображають основні теми і мотиви її поезії.

Вивчення семантичних полів та їх ролі в створенні образності та емоційного забарвлення поезії.

2. Стилістичний аналіз:

Дослідження стилістичних прийомів та засобів, які використовує поетеса, таких як метафори, метонімії, алітерації, асонанси тощо.

Аналіз ритму і мелодики поетичних текстів, їхній вплив на сприйняття читача.

3. Синтаксичний аналіз:

Аналіз синтаксичних конструкцій і їхньої ролі у формуванні стилю автора.

Вивчення складнопідрядних речень, еліпсису, інверсії та інших синтаксичних особливостей.

Ці методи допоможуть систематично дослідити лінгвостилістичні аспекти поезії авторки.

Практичне значення дослідження полягає в кількох аспектах:

1. Розуміння поетичного стилю Гелен Доріон: Результати дослідження допоможуть краще зрозуміти особливості поетичного стилю та творчого методу даної поетеси. Це може бути корисним для літературознавців, студентів та викладачів, оскільки дослідження може бути використане на заняттях з стилістики, лінгвопоетики та лексикології.

2. Розширення культурного розуміння: Дослідження франкомовної поезії Гелен Доріон сприяє розширенню культурного розуміння французької мови та літератури. Воно допоможе читачам краще зрозуміти сучасні тенденції в літературі та мистецтві французької культури.

Отже, це дослідження має важливе практичне значення для тих, хто цікавиться сучасною французькою поезією, літературною критикою, а також для всіх, хто бажає розширити своє культурне розуміння і апробувати нові методи аналізу поезії.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЕЗІЇ

1.1. Поетичний текст як об'єкт лінгвістичного дослідження

Поезія – найдавніша форма літератури, яка бере початки у витоках історії людства міцно вплітаючи свої корені в неї. Вона була відома ще у стародавніх цивілізаціях. Давні жителі Вавилону, Греції та Риму читали поетичні твори та виконували їх під музику у старих замках та садибах середньовічної Європи. Виконання здійснювалось різними митцями: кельтськими бардами, французькими менестрелями, скандинавськими скальдами та німецькими мінезінгерами. Незалежно від того, де люди збиралися – чи то в церквах, таборах, котеджах чи залах, поезія завжди знаходила свого читача або слухача. Вона відбивалася в поетичних псалмах та піснеспівах, сміливих епічних казках про героїв, романтичних оповіданнях про лицарів і дам чи ліричних виразах кохання.

З архівів історії відомо, що барди та менестрелі стародавніх часів відігравали значну роль. Їх вітали з теплом та величавим уваженням, коли вони з'являлися при дворі короля. Під час королівських бенкетів вони займали почесне місце за столом, а після вечері їх запрошували виступити. Часто вони виступали за супроводом струнних інструментів, серед яких була важлива ліра, слово «лірика» походить саме від неї. Здібності барда розкривались у його здатність викликати почуття у публіки. Він здатен був змусити слухачів забути про свої сьогоднішні нещастя, оповідаючи про перемоги минулого. Також він міг надати їм відчуття, що поточний смуток – мало що у порівнянні з трагедіями, які пережили інші люди у минулі часи. Через його слова слухачі відчували трепет і здивування перед красою та трагедіями цього світу, від яких вони не могли встояти.

Дві речі спадають на думку, коли ми розглядаємо поезію, як античну, так і сучасну: по-перше, поезія призначена для читання вголос; по-друге,

поезія тісно пов'язана з емоціями [24, с. 54-56]. Першою книгою, написаною коли-небудь, була «Поетика» Аристотеля, яка є давньою наукою. Слово «поезія» тоді було широко вживаним. Зараз його значення стає менш широким. Згідно з Арістотелем, словесна виразність є ознакою чутливості. Походячи від грецького слова, слово «поетика» - одне з найдавніших слів. Під лінгвопоетикою, яка стосується восьми поетичних мовних понять – поетизації, поетизму, поетичної свободи, поетичної діяльності, поетичної метафори та поетичного – також розуміють вивчення літературної природи функції, зокрема поезії, краси поезії, створення поетичного мистецтва та чуттєвості слів і фраз [31, с. 156-159].

Поетичний правопис, поетична мова, поетичні форми, поетичні образи та фігури, поетичний переклад, поетичний синтаксис, поетична лексика, поетичне узагальнення, поетика та інші лінгвістичні рівні є одними з тих, на яких досліджують поезію [29, с. 332-336].

Поетичний твір не може бути проаналізований виключно лінгвістично чи емпірично. Поети, мистецтвознавці, лінгвісти, літературні критики, зрештою, письменники розглядають лінгвістичні характеристики поетичної мови. Зважаючи на унікальні якості поезії, науковці з різних галузей вважають, що здатність віршів заглиблюватися в художній зміст через вибір слів є однією з її визначальних характеристик [28, с. 132-136].

Поезія відіграє важливу роль у нашому житті, оскільки допомагає нам сприймати та оцінювати світ навколо нас. Її сила полягає в здатності проливати «додаткове» світло на нашу реальність. Існують три основних види поезії: оповідна, драматична та лірична, проте їхні межі часом розмиваються. Так, наприклад, епічна поема може включати ліричні уривки, а ліричний вірш може мати розповідні елементи. Поезія показує, що слова можуть бути водночас значущими і потужними, що вони можуть виражати почуття та

слугувати засобом спілкування з іншими. Читання та написання віршів викликають наші почуття та емоції, роблячи поетичну форму мистецтва вкрай потужною та ефективною.

Поезія як мистецтво існувала задовго до писемного слова, і її вплив на культуру і спілкування надзвичайно великий. Поезія, найімовірніше, вперше зачитувалась або заспівувалась як засіб навчання людей праву, генеалогії та усній історії. Ритмічна та повторювана форма полегшила б запам'ятовування та переказ довгої історії, перш ніж її писати. Поезія, походження якої пов'язане з грецьким словом «poiesis» («творити»), є формою літератури, що використовує естетичні й часто ритмічні якості мови, такі як фонестетика, звукова символіка та метр. Це тип письма, що акцентує увагу на образній мові та естетичних якостях слів, часто приділяючи увагу загальному значенню. Характеристики поезії можуть значно варіюватися залежно від жанру або стилю, проте більшість віршів мають спільні риси. Образна мова – це слова або фрази, що мають додаткове значення поза межами словникового визначення, і цей вид мови широко використовується в поезії. Інші особливості включають риму, метр, вимову та інші поетичні прийоми, які підкреслюють природну красу мови [33, 34].

Багато читачів вважають риму однією з основних характеристик поезії, проте чимало поетів уникають її, особливо в постмодерній літературі. Схеми рим використовуються в різних видах поезії і можуть змінюватися залежно від форми вірша [8]. Основною рисою сучасної поезії є свобода. Сучасні та постмодерні поети мають можливість вибирати будь-яку структуру для своїх творів – римовані вірші, чисті вірші, вільні вірші – і можуть експериментувати з новими гібридними формами [9].

Основна функція вірша полягає у тому, щоб передати ідею або емоцію за допомогою красивого мовлення. Він втілює уявлення поета про те, що він

відчуває стосовно об'єкта, людини, ідеї, концепції або навіть звичайного предмета. Поезія може виконувати ті ж функції, що й будь-який інший літературний жанр. Вона може виражати красу, гумор, розповідати історії, висловлювати політичні думки та інше.

Поезія – це літературна форма, що ґрунтується на ритмічній та словесній гармонії. Відмінною рисою поезії є використання рими та метра, що регулюють кількість і розташування складів у рядках, на відміну від прози, яка пишеться без таких обмежень. Поетичні твори складаються зі слів, які створюють звуки, образи та ідеї, що можуть бути складними та абстрактними [17, с. 18-20].

У поетичних творах естетичність мови привертає увагу через фонологічні, семантичні та синтаксичні процеси. Сучасна поезія відзначається своєю здатністю до асоціацій та синтезу, використовуючи численні метафори та інші художні прийоми. Мова поезії унікальна та відрізняється від мови інших літературних жанрів тим, що вона створює ефекти, які неможливо досягти звичайною мовою. Таким чином, поезія – це особливий спосіб організації мови. Основні характеристики поетичної мови включають [24, с. 54-55]:

- 1) Використання складних мовних конструкцій, що часто відхиляються від традиційного синтаксису, граматики та пунктуації. Поетична мова відрізняється, зокрема, порядком слів, який може бути неправильним або зміненим (гіпербатон).
- 2) Використання вільного синтаксису. Поетична мова часто наближена до розмовної, що надає їй природності та невимушеності. У поезії синтаксис зазвичай менш суворий і логічний, що робить її подібною до повсякденного мовлення.

- 3) Важливим аспектом поезії є створення образів та використання різних художніх засобів, таких як метафори, метонімії, порівняння, персоніфікація, іронія, а також музичні прийоми, такі як алітерація та асонанс. Риторика часто замінює синтаксис, фокусуючись на звукових та смислових ефектах, а не на правильності мовних конструкцій або логічному викладі думок.
- 4) Використання прийому foregrounding, тобто навмисного спотворення мовних елементів для досягнення естетичного ефекту, є ще однією рисою поезії. Це також включає свободу слова від його звичайного значення, що дозволяє поєднувати його з різними референтами.
- 5) Поетична мова часто містить неологізми та архаїзми, що означає, що поети не обмежені мовними нормами свого часу.
- 6) Зміна граматичних правил. У поезії граматичні норми часто змінюються, щоб відповідати новим вимогам, які накладаються на мовні елементи. Правила тут створені для того, щоб їх порушувати, створюючи ефект дезорієнтації та здивування. Поети часто використовують лексичні, граматичні та семантичні відхилення.
- 7) Побудова речень і фраз у поетичній мові відрізняється від інших літературних жанрів і нагадує розмовну мову. Поети мають значну свободу у виборі порядку слів для досягнення певних цілей, таких як наголос, акцент на початку або кінці фрази, кінцева рима тощо.
- 8) Зміна структури зазвичай впливає на елементи речення і фрази. Синтаксичні зміни часто використовуються для тематизації, що є типовим для поезії. Поети можуть змінювати порядок слів для різних цілей, зберігаючи при цьому загальні комунікативні норми,

де стара або легка інформація передує новій або складній у віршовому реченні.

- 9) Поети часто застосовують розриви та порушений порядок у своїх творах, включаючи суб'єкти, об'єкти, прикметники та дієслова. Плеоназм – поширений прийом у поезії, який передбачає повторення суб'єкта та об'єкта за допомогою займенників. Еліпсис – ще одна характерна риса поетичної мови.
- 10) Пасивні конструкції, як агентивні, так і безагентні, часто зустрічаються в поезії.
- 11) Художні прийоми, такі як метафора, порівняння та персоніфікація, широко використовуються для створення образів шляхом порівняння одного об'єкта з іншим. Поети часто застосовують ці засоби, щоб підкреслити свою літературну майстерність і справити сильніший вплив на читача або слухача. Використання образів допомагає створити особливу атмосферу, в якій поет і читач можуть поділитися схожими почуттями та переживаннями.
- 12) З прагматичної точки зору, поет може прагнути донести конкретне повідомлення, яке не завжди очевидне в окремих словах. Кожне слово має своє значення в контексті, і читач або слухач може інтерпретувати його залежно від соціальних, психологічних факторів та свого настрою в конкретний момент.

Вивчення особливостей поетичного мовлення та його компонентів є важливим завданням, що перевищує межі суто лінгвістичного аналізу. Оскільки поетичне мовлення функціонує як мова, розгляд усіх аспектів його структури, включаючи тонову організацію, вимагає інтердисциплінарного підходу. Літературознавці, мовознавці, мистецтвознавці, а також самі письменники та поети, ретельно розглядають особливості поетичної мови та її

мовної природи. Зважаючи на унікальну сутність поезії, науковці з різних галузей вважають, що між словами існують приховані зв'язки та особливі риси, які глибоко проникають у значення та художній вимір поетичних творів.

1.2. Лінгвостилістичні особливості поезії

Поезія – чудовий спосіб передати свої емоції та ідеї. Використання поетичних засобів є одним з найефективніших методів надання поезії максимальної виразності. Опис почуттів через текст може бути складним і тонким процесом. Використовуючи образи, письменники можуть яскраво змалювати почуття, дії, персонажів та місця за допомогою мови. Хоча існує кілька видів образності, всі вони, як правило, мають одну спільну функцію – використання візуальної мови для виклику чуттєвих переживань у читача. Коли поет опановує мову опису, він маніпулює почуттями читача, залучаючи смаки, запахи, звуки, краєвиди, досвід і навіть емоції. Чуттєві тонкощі у фотографіях оживляють поезію. У поезії фотографії є живим типом опису, який пробуджує емоції та уяву читача. Незважаючи на значення цього слова, «образи» охоплюють не лише візуальні уявлення або розумові образи, але й всю гаму чуттєвих переживань, включаючи внутрішні емоції та фізичні відчуття. Зображення дають читачеві можливість чітко бачити, доторкатися, скуштувати, почути та відчувати те, що відбувається, і навіть співпереживати поетові чи його темі. Зображення збагачують і розвивають поетичні твори, чи то знамениті сонети Шекспіра, чи гострі соціальні проблеми. Художність – це своєрідна кодова мова, якою користуються поети, прозаїки та інші письменники, щоб створювати образи у свідомості читача та розгорнути його фантазію. Образи використовуються для впливу на почуття читача, вони як спецефекти для мови.

Варто зазначити, що поняття та використання образів у поезії змінювалися разом з культурними світоглядами. У середньовіччі мистецтво було тісно пов'язане з мораллю, і кожен твір мав слугувати Божій меті. Письменники Ренесансу, спираючись на класичних авторів, застосовували риторичні фігури, такі як притчі, алегорії та метафори, для прояснення, прикрашання і поглиблення вже існуючих смислів. У 18 столітті образи почали сприйматися як ментальні репрезентації чуттєвого досвіду, засобами для фіксації реальних сцен природи, суспільства та ін. З часом поезія почала втілювати сакральні аспекти, а образи стали символами божественного. У сучасності та постмодернізмі акцент змістився на самі образи, які є невід'ємною частиною мови і стилю поета.

Поети створюють образи за допомогою різноманітних лінгвостилістичних прийомів, таких як метафора, персоніфікація, художнє порівняння, звуконаслідування тощо. Кожен із цих прийомів має свою функцію у створенні поетичного образу. Ці лінгвостилістичні засоби допомагають поетам створювати яскраві, запам'ятовувані образи, що вражають уяву читача. Серед найбільш вживаних засобів можна виділити наступні:

Метафора - один з ключових тропів у поетичній мові. З грецької мови вона перекладається як «перенесення». Метафора відкриває сутність одного предмета або явища за допомогою характеристик іншого. Метафора не обмежується стандартними формами; вона може проникати будь-якою лексичною одиницею - словом, фразою, частиною або навіть цілим текстом. Метафора розкриває нові перспективи на об'єкт, захоплюючи читача своєрідними образами. Цей літературний прийом має значний риторичний вплив на аудиторію, роблячи поезію захоплюючою та надзвичайно емоційною.

Метафора базується на зіткненні різних значень слів, які вона використовує. Вона може підкреслювати як спільні риси, так і відмінності. Стилїст повинен звертати увагу не лише на схожість, а й на різницю. Ці відмінності можуть виражатися через конотації. Стилїстичний аналіз метафори має розглядати ці відмінності та конотації, які вона несе.

Метафора може бути утворена різними частинами мови. Наприклад, дієсловом, прикметником або дієприкметником, прислівником або іменником.

Номінальна метафора може з'являтися з присутнім або відсутнім порівнюваним об'єктом. Коли порівнюваний об'єкт присутній, метафора називається *in praesentia*. [35]

Коли порівнюваний об'єкт відсутній, метафора називається *in absentia*. Наприклад: «Змусьте замовкнути соловейка (метафоричний образ)!» У цьому випадку порівнюваний об'єкт необхідно зрозуміти з контексту, що може створювати певні неоднозначності. Цей тип метафори є найсильнішим вираженням подібності, оскільки здається, що йдеться про пряму характеристику.

Два взаємопов'язаних засоби: порівняння та аналогія

Порівняння, на відміну від метафори, не є класичним тропом, оскільки зберігає пряме значення слів. Наприклад, у фразі «Цей оперний співак схожий на соловейка,» слово «соловейко» не вживається у переносному значенні. Метафора, навпаки, накладає один світ на інший, створюючи уявну та часто надзвичайну аналогію, яка може викликати ілюзію почуттів. Порівняння ж залишається в межах інтелектуального переосмислення представленого світу.

Порівняння складається з трьох основних елементів: об'єкта порівняння, еталона порівняння та інструмента порівняння («як», «схожий», «подібний» тощо). До цього можна додати спільну характеристику, яка об'єднує два різні об'єкти. Наприклад, у фразі «Цей співак співає як соловей»,

спільною характеристикою є «співати». Порівняння може бути як явним, так і прихованим, залишаючи простір для інтерпретації.

У художньому мовленні порівняння підвищує виразність та образність тексту. У лінгвістиці порівняння допомагає переосмислити характеристики об'єктів, встановлюючи паралелі між ними та іншими, вже відомими об'єктами. Не лише в художній літературі, але й у наукових текстах порівняння може зробити ідеї більш зрозумілими та виразними. Використання порівнянь у мовленні сприяє не лише естетичній привабливості тексту, але й глибшому розумінню читача, роблячи інформацію доступнішою та виразнішою.

Аналогію часто плутають з порівнянням та метафорою. Якщо порівняння формулює подібність між двома об'єктами («А нагадує В»), то *аналогія* встановлює пропорційне відношення між двома парами об'єктів («А відноситься до В так, як С відноситься до D»). Наприклад, «Благодать для тіла – це те, що здоровий глузд для розуму». Аналогія є більш інтелектуально складним і менш очевидним способом вираження подібності.

Іронія - це використання мовного виразу з протилежним значенням. Вона розглядається як тонкий інструмент в межах контексту, який створює напругу та гостроту. Термін «іронія» зустрічається у різних галузях - естетиці, лінгвістиці, філософії, психології та літературознавстві. Вона описується як «різновид антифрази, троп, де з метою прихованого глузування або для легкого добродушного жарту мовна одиниця з позитивно-стверджувальними значеннями вживається з прямо протилежними характеристиками». Іронія виступає не лише як засіб виразності, а й як ключовий компонент, що надає глибину та смисловий шар тексту. Вона служить стилістичним засобом, відображаючи авторську позицію. Мовні одиниці, які набувають асоціативного значення через комічні засоби, перетворюються в інструменти автора, що додають тексту нові відтінки та тонкощі. Іронія може приймати

різні форми - від субтильної до бурхливої - в залежності від інтенцій автора та характеру твору.

Згідно з традицією, іронія «полягає в тому, щоб за допомогою насмішки, жартівливої чи серйозної, сказати протилежне тому, що думаєш, або тому, що хочеш, щоб думали інші» (Фонтаньє, *op. cit.*): «Яка чудова погода!» може означати в контексті «Яка огидна погода!». Визначена таким чином іронія характеризується двома властивостями: логічною властивістю (вона ґрунтується на інверсії значення істинності висловлювання) та іллокутивною властивістю (вона завжди пов'язана з тоном «глузування»).

Згідно з Р. Мартіном («Pour une logique des senses»), існує два типи іронії: іноді мовець вважає висловлене твердження хибним, а іноді мовець вважає висловлене твердження істинним, і в цьому випадку інверсія зачіпає контекстуальне твердження.

Метонімія ґрунтується на відношенні простої логічної суміжності. Це стилістичний засіб, який використовується для створення образів та підсилення виразності мовлення. Розглянемо фразу «слухати класику». Тут слово «класика» може бути метонімією для музичних творів або композиторів класичної музики. Таким чином, «слухати класику» використовується для позначення прослуховування музичних композицій класичних авторів або жанру класичної музики взагалі, а не обов'язково конкретних творів. У літературі та повсякденному мовленні метонімія використовується для збагачення змісту та створення виразних образів. Цей стилістичний прийом замінює похідне значення на буквальноє, причому одне з них розглядається в цілому як елемент іншого.

Існують кілька видів метонімії:

1. Метонімія місця – це заміна назви об'єкта на вказівку його місця перебування.

2. Метонімія часу – це заміна назви події на вказівку часу її відбування.
3. Метонімія засобу – це заміна назви дії на вказівку знаряддя, яким вона була здійснена.
4. Метонімія належності – це заміна назви предмета на вказівку імені його творця.
5. Метонімія матеріалу – це заміна предмета на вказівку матеріалу, з якого він зроблений.

Літота – це стилістичний троп, різновид метонімії, протилежний гіперболі, що полягає в навмисному применшенні розміру, сили або значення об'єкта чи явища. Походячи від грецького слова «простота, помірність», літота створює ефект скромності чи поміркованості. На відміну від гіперболи, яка перебільшує для підсилення виразності, літота зменшує характеристики, щоб досягти схожого художнього ефекту. У літературі цей прийом часто використовується для вираження деталей та нюансів, роблячи описи більш виразними та індивідуальними.

Епітет виражає характеристику існуючого чи уявного об'єкта, при цьому підкреслюючи характерні риси чи визначні якості. Епітет є значущим лінгвістичним засобом, що походить від грецького слова «прикладка». Його особливістю є емоційність та суб'єктивність, оскільки властивість, яку мовець присвоює об'єкту, вибирається ним самим. Епітет збагачує семантичне поле, додаючи нові емоційні чи смислові аспекти та перетворюючи другорядні значення на основні. Ця стилістична фігура широко використовується в різних жанрах мовленнєвого мистецтва, забезпечуючи творам емоційний вираз і смислову глибину.

Оксиморон – це злиття протилежних за значенням та контрастних понять, що разом створюють нове враження. Цей стилістичний засіб поєднує в одній синтаксичній конструкції елементи, які на перший погляд несумісні за

значенням, що може бути симетричним поєднанням, наприклад, «пронизливі крики», або асиметричним, як у вислові «майстерно провалений всесвіт».

Зевгма – це особлива семантична фігура мови, що відноситься до типу еліптичної конструкції. У зевгмі послідовність однаково організованих висловлювань відповідає загальному смислового зв'язку, який не повторюється в реченні, а вживається лише один раз.

Гіпербола – це стилістичний прийом, що полягає у навмисному перебільшенні, яке активно підсилює почуття та емоції мовця до такої міри, що об'єкт стає перебільшеним за якісними чи кількісними параметрами. Це один із найвиразніших засобів поетичної мови, що може виражатися будь-якою мовною конструкцією. Гіпербола може використовуватися для надмірного збільшення або зменшення об'єктів, представляючи їх набагато більшими або меншими, ніж вони є насправді. Вона може бути характерною ознакою памфлету, де вона використовується для підсилення емоційного виразу та ретельного підкреслення певних аспектів.

Персоніфікація – це наділення неживих об'єктів або тварин людськими властивостями та здібностями. У поезії цей прийом допомагає створити глибший зв'язок між читачами і віршем, а також його основною ідеєю.

Алітерація може надати віршу особливу виразність, особливо якщо її поєднувати з іншими поетичними прийомами, такими як рима або ритм. Алітерація полягає в повторенні приголосних звуків. Водночас *асонанс* - це повторення голосних звуків.

Анафора, яка полягає в повторенні фраз на початку речень або абзаців, може ефективно підкреслити певну думку, зробити її зрозумілішою та надати тексту додаткове значення через повторювані посилання. [5, с. 44] Цей прийом відомий також як риторична анафора і включає повторення слова або словосполучення на початку кількох рядків, речень або їх частин.

Важливо не плутати риторичну анафору з граматичною. У фразі «*Pierre est venu, il t'a apporté un cadeau*» займенник «*il*» є граматичною анафорою, яка вказує на «*Pierre*». Граматична анафора використовує елементи, такі як займенники, для повторного згадування попереднього сегмента мови і не є фігурою мови.

Рефрен – це повторюваний рядок або речення, яке з'являється в кінці кожної строфи або вірша, підкреслюючи основну ідею та забезпечуючи цілісність поетичного твору.

Куплет – це пара римованих рядків, що використовуються для створення відчуття симетрії та рівноваги у вірші, а також для акцентування певної ідеї чи теми.

Техніка, де речення продовжується з одного рядка на інший без розділових знаків, створюючи ефект безперервного читання і додаючи напругу, змушуючи читача очікувати подальшого розвитку називається *анжамбеман* (enjambment).

Рима – це повторення звуків у словах, зазвичай в кінці рядків вірша. Внутрішня рима – це коли два рядки мають подібні звуки, але не закінчуються однаково. Найпоширенішою формою рими в поезії є кінцеве римування слів.

Віршовий метр може впливати на ритм і емоційний відгук читача на ваш твір, і деякі сучасні поети використовують його у своїй роботі. Підбір слів для створення метричного малюнка може бути складним завданням. Поширені типи метрів включають:

- ямб: чергування ненаголошених і наголошених складів;
- анапест: послідовність ненаголошених-ненаголошених-наголошених складів;
- трохей: чергування наголошених і ненаголошених складів;

- дактиль: послідовність наголошених-ненаголошених-ненаголошених складів [18, с. 432].

Лінгвостилістичні прийоми можуть передавати як абстрактні концепції, такі як емоції чи теорії, так і більш конкретні, відчутні образи. Завдяки засобам створення образності, письменники здатні залучити своїх читачів, викликати у них певні відчуття та зосередити їхню увагу. Автори застосовують ці прийоми, щоб викликати емоції у своїх творах. Вони можуть описувати об'єкти чуттєво, не розкриваючи їх повністю, що створює напругу і дозволяє читачам самостійно інтерпретувати зміст поетичного твору [1, с. 43-45].

Психологи визначають сім типів психологічних образів, які поети використовують з різним ступенем активності. Важливіше не саме зображення – його масштаб чи тип – а те, яку мету воно переслідує. Методи такі, як метафора, порівняння, алегорія, персоніфікація, метонімія та синекдоха, здійснюють порівняння, але роблять це різними способами. Часто порівнюються обидва образи, хоча один із них може бути почуттям або ідеєю. Таким чином, ефект відрізняється, і вибір слів продовжує визначатися літературною модою та намірами поета. Образність може служити для передачі думок, створення настрою та атмосфери, а також забезпечення цілісності твору через повторювані ключові елементи. У довгих віршах повторювані образи повинні не просто з'являтися знову, але й взаємодіяти з іншими образами, щоб розвивати сюжет або підсилювати драматичний ефект [16, с. 213-216].

1.3. Дихотомія понять: образ та символ

Символ з найдавніших часів відіграє важливу роль у мистецтві, особливо в поезії. Він є важливим складником національної та загальнолюдської культурної пам'яті. Природні явища, такі як море, небо, земля, небесні тіла, а

також об'єкти рослинного і тваринного світу, завжди використовувались для вираження людських почуттів і переживань. Такі явища називають «вічними» символами. Літературознавці вважають природу цих символів амбівалентною: незважаючи на певну усталеність трактування, кожен символ набуває нових значень у призмі авторської свідомості і еволюціонує. На початку ХХ століття символ продовжує займати провідну позицію в літературі.

Досліджуючи значення символу як універсальної естетичної категорії, ми звертались до його трактування у літературознавчих працях. Важливим є тлумачення символу у працях німецького дослідника Г. фон Вілперта, зокрема в поезії. Він визначає символ як «наділений образною силою знак, який вказує понад самого себе як одкровення, на вищу абстрактну площину». Вілперт також вирішує проблему співвідношення символу та алегорії, пов'язуючи алегорію з раціональним світосприйняттям, а символ – з чуттєвим баченням.

Це розрізнення важливе, оскільки символ виражає те, що знаходиться поза виміром зображення, сферу уявного, «високий духовний зміст, який наявний в образі, але відрізняється від нього». Символ як спосіб вираження незримого у зримому розглядається в ґрунтовній праці німецького філософа Е. Кассірера «Філософія символічних форм». Він описує мову, міф та мистецтво як «символічні форми», що досягають первинного, глибинного шару дійсності, яка просвітлюється крізь них.

На думку літературознавця Г. Зайця, існують архетипні символи, які мають глобальніше і місткіше значення порівняно з іншими символами. Вони присутні в кожній епосі, визначаючи загальний настрій періоду та розвиток культури загалом. Заєць відзначає, що ці символи є «надепохальними і надзвичайно гнучкими»: з кожним новим втіленням вони набувають нових рис, характеристик епохи, стилістичного напрямку, та індивідуальних особливостей автора, його манери письма. До таких архетипних символів належать і

досліджувані у роботі символи небесних тіл, зокрема місяця і сонця, які є найдавнішими та найпоширенішими в міфології та фольклорі [17, с. 83-87].

Символістська поетична мова, яка вважається формальною революцією, є відхиленням від академічної мови, яка відходить від своєї функції інструменту комунікації. Як зазначають Деларош, Мокель, Сент-Поль (1889) та Мішо (1994), «мова - це і звук, і знак: як знак, вона є образною репрезентацією Ідеї. Як звук, вона може бути музично впорядкованою і до певної міри асимільованою зі звуком, який не артикулюється». Символізм пропонує сучасній поезії «свідомість розвитку власної мови» (Zafiu, 1996). Він спромігся «найефективнішим чином розхитати, здавалося б, невразливу тверду споруду традиційної поетичної конвенції» (Scarlat, 1984).

У символістській поетичній мові новизна проявляється спочатку на рівні означуваного, а потім на рівні означаючого. Символісти мають значну свободу в маніпулюванні елементами мови, що дозволяє їм досягати значних змін у ліриці. Часто використовуються тропи: епітет, символ, метафора, порівняння. Важливим елементом є синестезійний епітет, який створює асоціації між різними сферами почуттів: зоровими, слуховими, нюховими, дотиковими, смаковими. У символістській поетичній мові музичність досягається за допомогою різноманітних метафор, таких як аферезис, апокопа, синкопа, епентеза, алітерація, асонанс, рима, повтори та оноματοпоетичні новотвори.

Символістська поетична мова: структурні та лексичні особливості

1. Синтаксичні відхилення:

- Символістська поетична мова дозволяє поетам відхилятися від правил синтаксису.

- Використовуються різноманітні метатекстові засоби.

2. Лексичні інновації:

- Символістська мова рясніє неологізмами, створюючи поезію для науковців, здатних розшифрувати її витончену мову.

3. Елементи віршування:

- Розмір вірша варіюється від коротких (односкладових, двоскладових, трискладових) до довгих (17, 19, 21 склад).

- Використовуються всі види рими для досягнення музичності віршів.

4. Аналогії та експресивність:

- Для створення відповідностей використовуються різні види аналогій.

- Семантичні несумісності між дієсловами та їх аргументами породжують експресивність.

- Неперехідні дієслова можуть вживатися транзитивно, рефлексивно – активно, безособові – персонально, створюючи сильні поетичні ефекти.

5. Структурні особливості:

- Родовий відмінок, що передбачає аналогію, не має звичних значень (володіння, суб'єкта, якості, найменування).

- Аналітичні групи можуть мати дві структури:

1. Перший член аналогії займає друге місце.

2. Перший член аналогії є першим у групі.

- Пропозиції посилюються асоціацією аналогії з перенесенням означення з одного терміна на інший.

6. Семантичні відхилення:

- Асоціації можуть бути: фізичний об'єкт – риса людини, абстракція – риса людини.

- Синестезії створюють незвичайні ефекти, поєднуючи зорові та слухові відчуття, різні хроматичні злиття.

7. Двозначність:

- Використовуються прислівники, неозначені займенники, іменники без артиклів або з визначеними артиклями, еліпси, метафори, синекдохи, метонімії, оксюмори, епітети, символи та музичність ритму.

- Прикметники і прислівники можуть переходити між класами слів, створюючи двозначність.

- Прикметник може визначати як іменник, так і дієслово, розташовуючись близько до дієслова.

- У деяких випадках між прикметником та іменником можуть стояти інші означення або підрядні речення.

- Прислівник може набувати значень прикметника.

- Відношення означення може переходити від одного іменника до іншого.

Таким чином, символістська поетична мова характеризується значними синтаксичними, лексичними та семантичними відхиленнями, що створює складну, багатозначну і витончену поетичну структуру [18, с. 593–599].

Образ є специфічною формою художнього відображення реальності, що вирізняється виразною предметною чуттєвістю. У давньогрецькій мові цей термін відповідав поняттю «ейдос» (вигляд). Психологи зазначають, що у психіці людини виділяють теоретико-науковий, артистичний та практичний аспекти, які притаманні як письменнику, так і реципієнту. Таким чином, теоретики літератури можуть вдаватися до образного мовлення. Це пояснюється архетипними слідами мовної практики, коли слово, за словами О. Потебні, постає як образ, що згодом втрачає своє первісне значення. У традиційних замовляннях часто існують непрямі зв'язки між образом та дійсністю. Відділення означення від самого предмета відбулося з розвитком логоцентричної традиції, але це не вплинуло на тропи, фольклор і мистецтво, де образ є категорією художньої гносеології, що поєднує форму і зміст, відображаючи результат творчої діяльності автора.

Теорія образу, започаткована Арістотелем у вченні про наслідування, отримала розвиток завдяки естетиці Гегеля, який бачив мистецтво як духовно-пізнавальну діяльність, що містить змінений матеріал, співвіднесений з науково-понятійною сферою. Образ не обмежується родовими узагальненнями, стилем чи формою, що було характерним для античності. У сучасній художній свідомості кожен твір є унікальним, виражаючи *harax legomenon*.

Образ може бути як цілісним артистичним явищем, так і його елементом. Літературний образ створюється за допомогою мови, відповідно до естетичних критеріїв, формуючи художню дійсність, яка асоціюється з реальністю. О. Потебня розглядав образ як відтворення чуттєво сприйнятої дійсності, що набуває наукових, фактографічних та художніх рис. Види образу залежать від літературного роду: в епосі домінує зображальний чинник, у ліриці — виражальний. Вони підтверджують зв'язок індивіда з життям, створюючи комунікативне поле між автором та читачем.

Типологічно виділяють об'єктний (довкілля), суб'єктний (внутрішній світ), виражальний (метафоричний, сюжетний, композиційний) рівні образу, які можуть постати у вигляді персонажа, ліричного героя, пейзажу, емоції, символу, алегорії. За органом чуття образи поділяють на зорові, слухові, дотикові, кінетичні, термічні, смакові, нюхові, а їх поєднання називають синестезією. Різні стилі трактують структуру образу по-різному, навіть вічні образи мають свою відносність.

Ренесанс підкреслював титанізм, класицизм зосереджувався на боротьбі почуттів і обов'язку, просвітники обстоювали логоцентричні моделі, романтики акцентували внутрішні переживання, а «новий роман» — на несвідомому. Для натуралістів важливий момент зображення, для імпресіоністів — враження, для авангардистів — знакова система, для

символістів — прихований сенс. Ролан Барт вважав, що образ має чарівність, яка приваблює закоханих.

Універсальність образу викликала дискусії, його наочність не завжди суттєва, наприклад, у музиці, символічній поезії, абстракціонізмі. Образ, хоча і пов'язаний з матеріальним субстратом, не завжди збігається з ним, але є важливим для пізнання. Образ також виступає специфічним знаком, що потребує відповідного декодування. У семіотичному аспекті це факт уявного буття, у гносеологічному — вимисел, а в естетичному — доцільне утворення, яке викликає відчуття краси через досконалу єдність складників.

Структурне розмаїття образу базується на метафорі чи метонімії, що на ідейному рівні відповідають символу і типу. Метафора характерна для лірики і музики, метонімія — для прози і образотворчих мистецтв. Особистісна форма образу надає йому переконливості, поєднуючи індивідуальні та загальні риси. Проте образ не завжди досягає законів краси, іноді вводячи в оману. Постмодерністи, проголосивши «смерть автора», висловлюють недовіру до образу. Тепер замість поняття «образ» частіше використовують терміни «знак» та «знаковість» з семіотики. [23, с. 139-141].

Висновки до першого розділу

Поезія має велике значення в культурному та соціальному житті суспільства. Вона є важливим засобом вираження національного духу, ідентичності та спільних цінностей. Крім того, поезія впливає на формування світогляду та емоційного стану читача, спонукаючи до роздумів та розширення світогляду.

Поезія, як об'єкт лінгвістичного дослідження, не лише відображає мовленнєві структури та закони, але і створює унікальний художній світ, сповнений емоцій та образності. Поетичний текст вважається одним з найбільш складних об'єктів аналізу, оскільки він не лише містить в собі лінгвістичні особливості, а й передає глибинні почуття та ідеї автора через вибрану мовну форму.

Вивчення лінгвостилістичних особливостей поезії дозволяє нам краще розуміти творчий процес поетів, а також сприяє розкриттю глибинного змісту поетичних творів. Аналіз ритму, рими, образності та метафоричності поетичних текстів допомагає виявити їхню художню цінність та естетичну ціль.

Тропи і фігури у поезії відіграють ключову роль, оскільки вони допомагають створювати вражаючі образи та надавати тексту глибокий сенс. Використання метафор, порівнянь, гіпербол та інших тропів дозволяє поетам передавати емоції, створювати атмосферу та посилювати вплив на читача.

Дихотомія між поняттями «образ» та «символ» в поезії відображає глибокий рівень творчого процесу та його складності. Образи являють собою конкретні, часто зороро відчутні уявлення, які допомагають читачеві уявити описуване явище чи предмет. Символи, натомість, є більш абстрактними та багатозначними елементами, які вимагають від читача глибшого роздумування та інтерпретації. Образи і символи, які використовують поети,

допомагають виразити складні почуття та ідеї у витонченій формі, що робить їх твори багатограними та багатозначними. Ця дихотомія створює простір для різноманітних тлумачень та розуміння поетичних текстів, поглиблюючи їхнє сприйняття і вплив на аудиторію.

Поезія цікава для мовного аналізу, оскільки вона демонструє високу ступінь мовної майстерності та інновацій. Аналіз поетичних творів дозволяє виявити тонкощі використання мови, стилістичні прийоми та їх вплив на читача. Крім того, поетичні тексти часто відображають культурні, історичні та соціальні контексти, що робить їх цінним джерелом для дослідження мовної еволюції та комунікативних стратегій.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОЕЗІЇ ГЕЛЕН ДОРІОН

Гелен Доріон, поетеса з Квебеку, розпочала свою кар'єру як вчителька та видавчиня, протягом майже десяти років очолюючи видавництво «Editions du Nordit». Публікуватися вона почала у 1983 році. Лише у 2019 році на фестивалі Printemps des poètes Доріон здобула популярність у Франції. Як патронеса фотопоеми на тему «La Beauté» («Краса»), вона виконала вірші зі своєї збірки «Comme résonne la vie». Французьке громадське радіо запросило її для рекламування збірки. У 2020 році на Printemps des poètes тема була «мужність», і уривок з її вірша «Варіації» був включений в антологію фестивалю.

Доріон визнає поступову заміну інтимістських нахилів більш відкритою позицією. Її поезія бореться з непрозорістю та нестабільністю людського стану у світі, охопленому кризою та заворушеннями. Її творчість, що розвивалася у понад двадцяти роботах протягом чотирьох десятиліть, є дією, вольовим відкриттям і проєкцією себе на інших і світ. Ранній акцент на внутрішніх тріщинах і розломах поступається місцем переоцінці порожнечі та відсутності як джерела письма. Генеративний імпульс її творчості розривається з порожнечею і знову з'являється після завершення роботи. Дефіцитність буття обіцяє нескінченну появу буття, що розширює і збагачує принципи біологічного народження.

Живучи біля озера в Лаврентійських горах, Доріон не дозволяє, щоб її творчість була обмежена культурним походженням. Для неї письмо є невід'ємною частиною ідентичності, а не просто інструментом самовизначення. Її поезія стимулює зусилля читання і структурування дихання. Кінець речення не є кінцем вірша, що змушує замислитися над ритмом читання, сенсом тексту та тілесним сприйняттям (тілом, що надихається для читання). [39]

Гелен Доріон – поетеса, чия творчість є невичерпною конкатенацією слів, що постійно розвиваються і відображають сучасний світ. Її поезія не тільки про щось говорить, але й змушує читача структурувати своє дихання і замислюватися над сенсом прочитаного.

Для стилістичного аналізу оберемо вірші зі збірки «**Mes forêts**» Гелен Доріон. Перший вірш, який ми проаналізуємо буде «**Mes forêts**». Аналіз проведемо на чотирьох рівнях: графічний, лексичний, стилістичний та граматичний.

2.1 Графічний рівень

На графічному рівні перший вірш («**Mes forêts**») має нерівномірний розподіл рядків, що створює враження вільного віршування. Вірш складається з одного довгого абзацу, розділеного на кілька коротких рядків, що створюють візуальне відчуття течії і руху. Кожен рядок містить різну кількість слів, від одного до шести, що додає ритму і динаміки візуальній структурі. Відсутні розділові знаки, що створює відчуття безперервного потоку думок і образів. Підсумовуючи вище сказане, ми можемо зазначити, що у вірші присутня техніка анжамбеман, оскільки речення переходять з одного рядка на інший без розділових знаків, створюючи ефект безперервного читання та напруження.

Ілюстрація: *«elles sont des aiguilles qui percent la terre
déchirent le ciel
avec des étoiles qui tombent
comme une histoire d'orage»*

Другий вірш, який ми проаналізуємо, буде взято з тієї ж збірки з частини «**l'onde du chaos**» .

Вірш розташований у вільній формі, рядки мають різну довжину. Відсутність строфічної структури, що створює відчуття безперервного потоку думок. Тобто це яскравий приклад стилістичного прийому – анжамбеман (enjambment)

Ілюстрація: «*pas trouvé / le miel et la soie*» (не знайдено|-ов|-ла / меду і шовку) – перехід сенсу з одного рядка в інший без розділових знаків.

2.2 Лексичний рівень

На лексичному рівні вірш «*Mes forêts*» насичений метафоричними образами природи. Лексика вірша здебільшого пов'язана з природою і містить багато конкретних і абстрактних понять, що надає тексту символічного і метафоричного значення. Вірш «*Mes forêts sont de longues traînées de temps*» багатий на лексичні поля, що створюють складну і багатогранну картину. Основними лексичними полями вірша є природа, час, емоції та пам'ять.

Природа і час тут тісно переплітаються: ліси (*forêts*) виступають як символ постійності та змін, що відбуваються у природі та житті людини. Вони порівнюються з довгими слідами часу (*traînées de temps*), що підкреслює їхню нерозривну зв'язок із плином часу. Голки (*aiguilles*), які пронизують землю (*terre*) та розривають небо (*ciel*), символізують проникливість та силу природи, що охоплює все навколо. Падаючі зірки (*étoiles*), порівняні з історією бурі (*orage*), представляють минущі моменти, які залишаються в пам'яті. Блакитна година (*heure bleue*) - це момент перед світанком або після заходу сонця, що символізує перехід, тишу та спокій. Вітер (*vent*) у вірші виступає як символ руху та змін, а фрукти (*fruits*) - як результати життєвих подій, що можуть бути як минущими, так і вічними. Дощ (*pluie*) символізує очищення, оновлення та меланхолію, тоді як ніч (*nuit*) представляє таємничість, спокій і потенційні можливості.

Емоції та пам'ять у вірші відображені через спогади (*souvenirs*), які зберігають моменти минулого і формують особистість. Привиди (*fantômes*) символізують тіні минулого, невирішені питання та спогади, які впливають на теперішнє. Надії (*espoirs*) представляють позитивні очікування та мрії про майбутнє. Слова (*mots*) символізують вираження думок і почуттів, які допомагають формувати та зберігати спогади та надії.

Використання цих лексичних полів створює багатий текстовий контекст. Це поєднання робить вірш не лише красивим описом природи, але й глибоким роздумом проплинність часу і значення життя.

Слова, використані у другому вірші, відзначаються своєю простотою та доступністю, створюючи враження інтимної близькості з читачем. Вони переносять природний, автентичний тон, який дозволяє поетові висловлювати свої думки та емоції безпосередньо та відверто. Зокрема, використання слів, пов'язаних із природою, таких як «*chêne*» (дуб), «*saule*» (верба), «*mer*» (море), «*scocus*» (крокус), «*animaux*» (тварини), «*roches*» (скелі), насичує текст вірша образами, що витікають із живої природи та її циклічності. Водночас, лексика, що підкреслює ізоляцію та самотність, така як «*solitude*» (самотність), «*sans voix*» (без голосу), пронизує текст ізгойською атмосферою, що додає йому глибини та емоційної напруги, роблячи його більш інтимним та виразним.

2.3 Стилiстичний рiвень

Перший вірш («*Mes forêts*») поєднує в собі різні метафори та метонімічні образи, щоб передати глибокі почуття та враження від природи, що переходять від символіки часу та простору до емоційного стану «я» в ліричному вірші. Цей вірш використовує різноманітні стилістичні тропи та

фігури мови, щоб передати глибокі емоції та враження від природи. Ми розглянули деякі з цих елементів:

1. Метафора:

- «*Mes forêts sont de longues traînées de temps*» - Тут автор використовує метафору, порівнюючи свої ліси з «довгими шляхами/стежками часу». Це відображає почуття вічності та безмежності природи.

- «*elles sont des aiguilles qui percent la terre / déchirent le ciel*» - Тут ліси порівнюються з гострими «голками», що пронизують землю та розривають небо. Це може символізувати силу та вплив природи на оточуючий світ. Також це може символізувати її непередбачуваність та потужність.

2. Метонімія:

- «*un jardin de vent où se cognent les fruits / d'une saison déjà passée*» - Тут «сад вітру» та «плоди минулої пори» використовуються як метонімія для позначення певного періоду часу та його результатів. Використання цієї метонімії допомагає передати певний період часу та його результати через конкретні образи природи.

- «*un feu de brindilles / et de mots que les ombres font craquer*» - Тут «вогонь» і «слова» стають символами тепла, спокою та розмови в темряві, підсилюючи емоційний вплив віршу.

3. Епітет:

- «*un rayon vif de souvenirs*» - Тут слово «відблиск» описується як «яскравий», що підкреслює його інтенсивність та вплив на спогади.

- «*un feu de brindilles*» - Використання «вогнище» з «гілок» може створювати образ невеликого, але сильного вогню.

Використання епітетів додає конкретності та живості образам, що створюються.

4. Персоніфікація:

- «*elles glissent dans l'heure bleue*» - Зірки, як суб'єкт, «повзуть/сповзають» у «синій годині», що надає їм людських властивостей та руху. Це допомагає створити образи, які виходять за межі природи.

- «*légère une aile / qui va au cœur*» - Крило, як суб'єкт, «летить/йде» до серця (надання людських властивостей та руху). Це надання людських рис підсилює емоційний зв'язок читача з образом.

5. Алітерація:

- «*elles sont des aiguilles*» – повторення звуку «s».

Таке повторення звуку створює приємне звучання і сприяє музичному ефекту вірша.

6. Асонанс:

- «*comme une histoire d'orage*» – повторення звуку «o» додає ритму та ритмічності віршу, створюючи акустичний ефект, що поглиблює емоційний зв'язок з образом.

Використання алітерації в цих рядках додає ритмічності та звучності поетичній мові, потенційно посилюючи емоційний та естетичний вплив тексту.

Використання цих поетичних технік допомагає створити цілісність та емоційну насиченість віршу, поглиблюючи його виразність та вплив на читача.

Вірш не має явного рефрену, який повторюється в кінці кожної строфи або вірша. Також вірш не містить віршованій метру та регулярної рими, але є внутрішні звукові повтори.

Ці приклади показують багатство та різноманітність літературних прийомів, що використовуються у вірші для створення глибоких та багатошарових образів.

Авторка вдало використовує багато різних мовних образів, які не лише відтворюють образи природи, а й створюють атмосферу емоційного занурення. Вірш не має чіткої структури з римами або метром, але його композиція

побудована таким чином, щоб передати поетичність та глибину почуттів. Розташування різних образів та ідей у вірші створює змістовний потік, що нагадує потік свідомості або переживання. Вірш висвітлює тему вічності, природи та людської емоційності. Широка гама образів та метафор, пов'язаних з природою, створює враження невичерпності та безмежності часу та простору. Мова віршу є вишуканою та образною, що дозволяє читачеві відчувати глибину почуттів та емоційну насиченість. Стиль віршу характеризується естетикою та мелодійністю, що додає до загального ефекту проникнення та захоплення. Враховуючи ці аспекти, можна зрозуміти, що вірш є складною поетичною конструкцією, яка викликає у читача глибокі емоції та думки про природу, час та простір.

У другому вірші, який ми брали для аналізу, застосовано різноманітні літературні та стилістичні засоби, які допомагають підкреслити поетичність та виразність поетичного тексту. Ми розглянули деякі з цих елементів:

1. Метафора:

У вірші використано метафоричне зображення «великі союзники» (*vastes alliés*), що може розумітися як різні елементи природи або відчуття самотності. Ця метафора допомагає передати почуття безпорадності та відчуження. Використання метафори "великі союзники" для опису різних елементів природи або відчуття самотності додає глибини та містичності образам, що створюється віршем. Вона надає поетичності тексту та допомагає передати почуття величі та містичності природи.

2. Персоніфікація:

- «*le temps continue de s'infiltrer dans la terre*» – час , як суб'єкт, продовжує «просочуватись» в землю, що надає йому людських властивостей

та створює образ живої, діючої сили. Це підкреслює вплив часу на природу та життя, а також його незворушність та безперервність.

3. Алітерація:

- «*je ne me suis adressée ni aux faibles / ni aux puissants*» – повторення звуку «п».

4. Асонанс:

- «*de ce qui ne tremble pas*» – повторення звуку «е».

Використання алітерації та асонансу у вірші додає йому музичності та ритмічності. Повторення звуків створює ефект звукового повтору, що підсилює емоційний вплив тексту на читача.

Вірш не має чітко вираженого рефрену, тобто повторюваного рядка або речення, яке з'являється в кінці кожної строфи або вірша і підкреслює основну ідею твору. Також, він не має чітко виражених куплетів, оскільки він написаний у формі безперервного потоку, без розділення на пари римованих рядків. Вірш також не містить регулярної рими. Щодо метру, вірш написаний у вільному вірші, без регулярного метра, тобто без чіткого ритмічного схематизму у використанні складів з різним наголосом.

Символізм:

- Час (*le temps*) – символ вічності, природи.

- Дерево, тінь (*chêne, saule*) – символ стабільності, природи.

- Мед і шовк (*le miel et la soie*) – символи насолоди і розкоші.

Символіка віршу додає йому глибини та містичності. Час і природа виступають як символи вічності та стабільності, що підкреслюється через їхнє персоніфіковане зображення.

У цілому, використання цих тропів допомагає створити багатогранний образ віршу, який не лише передає конкретні образи та почуття, а й залишає простір для інтерпретації та відчуття читача.

2.4 Граматичний рівень

На граматичному рівні перший вірш характеризується використанням простих і складних речення. Наприклад: «*Mes forêts sont de longues traînées de temps*» (Мої ліси — це довгі сліди часу) — просте речення, «*elles sont les mâts de voyages immobiles / un jardin de vent où se cognent les fruits / d'une saison déjà passée / qui s'en retourne vers demain*» (вони є щоглами нерухомих подорожей / садом вітру, де стикаються плоди / минулого сезону / який повертається до завтра) – складне речення. Використання дієслів в теперішньому часі надає віршу актуальності і негайності, а іменники і прикметники додають образності та конкретності.

Другий вірш побудований здебільшого на коротких реченнях та фразах, що створює своєрідний ритм і допомагає зосередитися на окремих елементах тексту. Таке стилістичне рішення підкреслює мінімалізм і дозволяє читачеві зупинитися на кожній думці, повільно усвідомлюючи її значення. Використання заперечення, як-от «*je n'ai rien déposé*» (я нічого не залишив) і «*je ne me suis adressée ni aux faibles / ni aux puissants*» (я не звертався ні до слабких, ні до сильних), надає тексту відчуття втрати та відсутності, посилюючи атмосферу самотності та розчарування.

Присудки здебільшого стоять у минулому часі, що додає віршу рефлексивного характеру, створюючи враження, що ліричний герой оглядається назад, аналізуючи свої дії та відчуття. Це підкреслює роздуми над минулим і можливі помилки або втрати, що залишили свій відбиток у його житті.

Відсутність складних синтаксичних конструкцій робить вірш лаконічним і зрозумілим. Проста, але водночас глибока мова допомагає

читачеві легко зануритися в текст, не відволікаючись на складні граматичні структури. Це створює враження щирості та безпосередності, що підсилює емоційний вплив вірша.

Цей аналіз показує, як Гелен Доріон використовує різні літературні засоби, щоб передати відчуття самотності, рефлексії та зв'язку з природою.

Висновки до другого розділу

У процесі лінгвостилістичного аналізу віршів виявлено виразне використання різноманітних поетичних засобів, які не лише допомагають створити образи, але й передати глибокі емоції та філософські роздуми. Метафори надають тексту образності та символіки, розкриваючи складні аспекти життя та природи. Метонімії, епітети, персоніфікація та інші стилістичні засоби додають віршам глибину та виразність, підкреслюючи важливість кожного слова та образу.

Ці поетичні твори вражають не лише естетичною красою, але й високою інтелектуальною наповненістю. Вони відображають відношення людини до часу, природи та самого себе, створюючи атмосферу піднесеності та роздумів. Тексти глибоко проникають в сутність людської душі, залишаючи за собою сліди емоційного враження та роздумів про сутність існування.

Крім того, провівши лінгвостилістичний аналіз ми змогли краще зрозуміти майстерність поетичного мистецтва та його вплив на сприйняття світу. Використання різноманітних стилістичних засобів створює унікальну атмосферу, що запрошує читача в подорож у світ поезії, де кожен рядок стає ключем до розуміння глибоких таємниць життя.

ВИСНОВКИ

Ця робота виконана з метою проведення лінгвостилістичного аналізу франкомовної поезії Гелен Доріон, яка представляє собою важливий аспект сучасної літературної творчості.

У першому розділі ми проаналізували теоретичні засади дослідження поезії, зосереджуючись на тому, як поетичний текст стає об'єктом лінгвістичного аналізу, і розглянули лінгвостилістичні особливості поезії, включаючи дихотомію між образом та символом.

У другому розділі ми більш детально розглянули поезію Гелен Доріон, провівши аналіз на різних рівнях мови. На графічному рівні ми дослідили використання пробілів, перенесень та інші графічні елементи. На лексичному рівні ми вивчили вживання слів та їхній семантичний вплив. Стилістичний аналіз дозволив нам розглянути виразність та метафоричність мови поета. Граматичний аналіз, у свою чергу, дозволив виявити особливості синтаксичної будови віршів.

В результаті проведеного дослідження ми виявили, що поезія Гелен Доріон відзначається великою експресією, глибиною і метафоричністю, що створює враження неповторності та унікальності її творчого стилю. Її поезія не лише вражає своєю мовною витонченістю, а й має великий емоційний заряд, що відзначає її як значущий внесок у сучасну поезію.

Отже, ця робота не лише допомогла нам краще зрозуміти творчість Гелен Доріон, але й надала можливість глибше вникнути в сутність поетичного мистецтва та його вплив на сучасне літературне середовище.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арешенков Ю. А. Лінгвістичний аналіз художнього тексту: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Юрій Олександрович Арешенков. – Кривий Ріг: КДПУ, 2006. 112 с.
2. Білоус П. В., Левченко Г. Д. Вступ до літературознавства: навч. посіб. для самостійної роботи студента. Київ: Академія, 2012. 364 с.
3. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. Київ: Либідь, 2006. 488 с.
4. Ганич Д. І., Олійник І. (1985). Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища школа.
5. Грищак Л. М. Повтор як засіб створення емоційної виразності в поезії В. Блейка / Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2017. № 27 том 2. С. 34–56.
6. Гром'як Р. Т., Ковалів Ю. І., Теремко В. І. (2007). Літературознавчий словник-довідник. Київ: ВЦ «Академія».
7. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г., за ред. С. Я. Єрмоленко. Стилістичні (риторичні) фігури. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К.: Либідь, 2001.
8. Єрмоленко С. Я. Лінгвостилістика: основні поняття, напрями і методи дослідження. Мовознавство, 3-4 (2005), 112–125.
9. Єрмоленко С. Я. Мовно-естетичні знаки української культури [Текст]: монографія / С. Я. Єрмоленко; відп. ред. Г. П. Півторак. – К.: Ін-т української мови НАН України, 2009. 352 с.
10. Єщенко Т. Семантико-стилістичні типи метафор: теоретичний аспект. Дон. вісн. НТШ, 2010. С. 224-230.

11. Заєць Г. В. Образи-символи лірики Володимира Ярошенка / Г. В. Заєць // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер.: Філологія. Вип. 75. С. 83–87.
12. Кагановська О. М. Переклад тропів у французькій художній прозі. Нова філологія. 2014. № 65. С. 225-231.
13. Ковалів Ю. І. (2007). Літературознавчий словник-довідник (Т. 1, с. 579). Київ: Академія.
14. Ковалів Ю. І. (2007). Метафора. У Літературознавча енциклопедія (Т. 2: М—Я, с. 35-37). Київ: ВЦ «Академія».
15. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ: Вища шк., 1987. 349 с.
16. Кочан М. І. Лінгвістичний аналіз тексту: навчальний посібник. – 2-е вид., перероб і доп. – К.: Знання, 2008. 423 с.
17. Крупа М. Критерії відбору художньої словесності для лінгвоаналізу // Теорія і практика лінгвістичного аналізу художнього тексту. – Тернопіль: Лілея, 1997. С. 6-24.
18. Літературознавчий словник-довідник, за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка (Київ, ВЦ «Академія», 2007), 752 с.
19. Науменко А. М. Філологічний аналіз тексту (основи лінгвопоетики): Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. М. Науменко. – Вінниця: Нова книга. 2005. 416 с.
20. Осадко Г. До питання градуїзованості дефінітивного комплексу «символ – знак – метафора – алегорія – емблема» // Мандрівець, 2005. – 2(55), березень-квітень. – С. 58-63.
21. Пономарів О. Д. Стилiстика сучасної української мови. Київ: Либiдь, 1993. 248 с.

- 22.Привалова С. (2008). Лексичні засоби поетичної мови / Українська мова і література в школі. Київ. № 5, 39-44.
- 23.Символ // Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / [автор-укладач: Ю. І. Ковалів]. - К.: ВЦ «Академія», 2007. - Т. 2 (М-Я). - С. 139-141; С. 389-390.
- 24.Солощук Л. Стилiстичні аспекти презентації невербальних компонентів комунікації у тексті / Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»: наук.-метод. зб. / ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2011. Вип. 972. С. 129-134.
- 25.Ходаковська Н. Г. Віршований текст як об'єкт лінгвістичного дослідження / World Science, No 2(54), Vol. 2, 2020. С. 52-58.
- 26.Лариса Іванівна Шевченко : горизонтами модерної лінгвістики / Уклад. Д.В. Дергач, Д.Ю. Сизонов. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2014. 317 с.
- 27.Black M. Models and Metaphors: Studies in Language and Philosophy / Max Black. Cornell University Press, Philosophy, Jun 30, 2019. 267 p.
- 28.Brophy, M. A Window Upon the World: The Poetry of Helene Dorion / M. Brophy. // Forum for Modern Language Studies. Oxford University Press, 2011. №4. С. 468–479.
- 29.Carter, R. Investigating English Discourse: Language, Literacy and Literature / R. Carter. – London: Routledge, 1997. 248 p.
- 30.Esteban, C. Poetry and Translation. In: Sites. Vol. 5, Issue 2. Paris: Gordon and Breach Publishing Group, 2001. pp. 331-340.
- 31.Gaggiu Pedersen, E. Symbolism, the beginning of modern poetry. Social and behavioral sciences, Pitesti, 7–9 November 2014. 2015. P. 593–599. URL: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.02.165>.

32. Kolaiti, P. *The Limits of Expression: Language, Poetry, Thought*. PhD thesis. UCL Graduate School, 2009. 372 p.
33. Lewis, M. *Implementing the lexical approach: Putting theory into practice*. Hove, England: Language Teaching Publications, 1993.
34. Mey, J. *Literary Pragmatics*. In Mey, J. (Ed.) *The Concise Encyclopedia of Pragmatics*. Amsterdam: Elsevier, 2006. 342 p.
35. Mey, J. *Pragmatics and Literature*. In Bublitz, W. and Norrick, N. (Eds.) *Foundations of Pragmatics*. Berlin: Mouton de Gruyter, 2014. 152 p.
36. Afifa Zaghouani. «Métaphore et universaux grammaticaux et sémantiques: vers une représentation substantielle de la langue», *Savoirs en lien* [Online], 2 | 2023, 15 December 2023 and connection on 07 June 2024. Copyright: Licence CC BY 4.0. DOI: 10.58335/sel.348. URL: <http://preo.u-bourgogne.fr/sel/index.php?id=348>.
37. Gérard GENETTE, *Figures II, «Langage poétique, poétique du langage»*, Seuil, Coll. Tel Quel, 1969, rééd. Points Essais, 2015.
38. Jacinthe BEDARD, *Le sujet dans le temps chez Hélène Dorion : le profil d'une éthique poétique, mémoire de maîtrise* (Dir. Pierre NEPVEU), université de Montréal, 2009.
39. Lydia BLANC, *Etude de Mes forêts, parcours : la nature, la poésie, l'intime*, Ellipses, 11 avril 2023.
40. Smouchtchynska, I. «Stylistique des figures: les figures non-tropiques.» *Logos* 312 (2010).
41. Smouchtchynska, Irina. «Stylistique des figures: Les tropes.» K.: Université de Kiev, 2008.

ДОДАТКИ

Вірш 1:

Mes forêts sont de longues traînées de temps
elles sont des aiguilles qui percent la terre
déchirent le ciel
avec des étoiles qui tombent
comme une histoire d'orage
elles glissent dans l'heure bleue
un rayon vif de souvenirs
l'humus de chaque vie où se pose
légère une aile
qui va au cœur
mes forêts sont des greniers peuplés de fantômes
elles sont les mâts de voyages immobiles
un jardin de vent où se cognent les fruits
d'une saison déjà passée
qui s'en retourne vers demain
mes forêts sont mes espoirs debout
un feu de brindilles
et de mots que les ombres font craquer
dans le reflet figé de la pluie
mes forêts
sont des nuits très hautes

Вірш 2:

Je n'ai rien déposé
au pied du chêne rien

à l'ombre du saule
je ne me suis adressée ni aux faibles
ni aux puissants
je n'ai pas vu le veilleur
à l'entrée de la mer
pas vu le jardinier cueillir le crocus
d'un printemps
pas trouvé
le miel et la soie
pas vu le ciel dans l'étang
quelque chose de la solitude
rien
qui laisse paraître la déchirure
je me suis assise
au milieu de ces vastes alliés
sans voix
le temps continue
de s'infiltrer dans la terre
gorge les rochers
le pas des animaux
s'accorde à la lumière
par la lenteur du monde
je me laisse étreindre
je n'attends rien
de ce qui ne tremble pas

RÉSUMÉ

La poésie a toujours attiré les gens non seulement pour son contenu, mais aussi pour sa conception linguistique et ses caractéristiques stylistiques. L'œuvre de la poétesse francophone Hélène Dorion est l'un des sujets les plus intéressants pour la recherche linguistique.

Hélène Dorion est une célèbre écrivaine de la littérature francophone moderne, connue pour son étude approfondie de l'existence humaine et son talent poétique. Sa carrière littéraire a commencé dans sa jeunesse. Au cours de sa longue carrière poétique, Dorion a été acclamée par la critique pour son style lyrique et ses vers vivants. Ses œuvres explorent les relations humaines complexes, la spiritualité, la nature et l'amour, ce qui lui permet d'établir un lien avec les lecteurs au-delà des frontières linguistiques et culturelles. Grâce à sa production littéraire exceptionnelle, Dorion est considérée comme l'un des principaux poètes contemporains de langue française, ayant écrit de nombreux recueils de poèmes, essais et romans. Ses poèmes se distinguent par un lien profond avec la langue, une imagerie riche, des tons émotionnels subtils et une compréhension précise des détails de la vie. Mme Dorion est reconnue non seulement pour ses réalisations littéraires, mais aussi pour sa contribution au développement culturel du Québec et d'autres régions. Elle s'est forgé une réputation d'éminente personnalité dans le domaine de la littérature de langue française, ayant reçu des prix aussi prestigieux que le Prix du Gouverneur général pour la poésie de langue française.

Hélène Dorion a atteint des sommets importants dans sa carrière poétique. Sa poésie reflète l'unicité de la langue française et du contexte culturel à travers un style linguistique et des procédés stylistiques distinctifs. L'analyse linguistique et stylistique de ses œuvres est particulièrement importante pour révéler les formes linguistiques et les caractéristiques stylistiques de la poésie d'Hélène Dorion.

La pertinence de cette étude tient à la nécessité de révéler et de comprendre les caractéristiques stylistiques de l'œuvre d'Hélène Dorion. L'analyse de ses œuvres poétiques nous permettra de mieux comprendre non seulement les procédés linguistiques et les moyens stylistiques individuels, mais aussi d'identifier leur place dans le contexte plus large de la poésie française contemporaine. En outre, l'étude contribuera à notre compréhension des contextes culturels qui influencent l'œuvre de la poétesse et montrera comment les tendances littéraires contemporaines se reflètent dans sa poésie.

Ainsi, le travail vise non seulement à fournir une analyse détaillée des œuvres d'Hélène Dorion, mais aussi à contribuer à la compréhension générale de la littérature française contemporaine, de son développement et de ses tendances. L'étude des caractéristiques stylistiques de son œuvre permettra de déterminer comment les textes poétiques reflètent les changements culturels et sociaux.

L'objectif de cette étude est de mener une analyse complète et détaillée des procédés linguistiques et stylistiques utilisés par Hélène Dorion dans sa poésie. Notre recherche vise à révéler et à comprendre profondément l'influence de ces techniques sur la formation du langage poétique, du style et de l'imagerie des œuvres de l'auteur. Nous cherchons à identifier et à examiner les différents aspects de l'expression linguistique, de l'intensité émotionnelle et de l'expressivité artistique dans la poésie d'Hélène Dorion afin de mieux comprendre son univers créatif.

Les objectifs de notre étude comprennent non seulement une analyse détaillée des moyens linguistiques et stylistiques, mais aussi l'étude de leur interrelation avec les thèmes, la sphère émotionnelle et le style artistique général de l'œuvre d'Hélène Dorion. Nous visons également à déterminer l'impact de ces moyens sur la perception et la compréhension de la poésie de l'auteur par les lecteurs, ainsi que leur rôle dans la formation de l'identité et de l'interprétation des œuvres. Notre

analyse sera axée sur l'identification de nouveaux aspects et caractéristiques de l'art poétique d'Hélène Dorion, qui enrichiront notre compréhension de la poésie française contemporaine et du processus littéraire en général.

L'objet de notre recherche est la poésie en langue française d'Hélène Dorion, une composante importante de la culture littéraire contemporaine. L'objet de l'étude est constitué par les moyens linguistiques et stylistiques utilisés par la poétesse dans ses œuvres. Notre objectif est d'analyser en détail ces moyens et leur influence sur la perception qu'ont les lecteurs de la poésie de l'auteur.

Afin d'atteindre l'objectif de l'étude sur l'analyse linguistique et stylistique de la poésie francophone d'Hélène Dorion, plusieurs méthodes ont été utilisées pour étudier et comprendre en détail les aspects linguistiques et stylistiques de son œuvre.

1. Analyse lexicale et sémantique : Cette méthode comprend l'analyse de la composition lexicale de la poésie d'Helen Dorion afin d'identifier les principales lignes thématiques et les motifs de son œuvre. L'étude des champs sémantiques et de leur rôle a permis de révéler le sens et les possibilités expressives des mots et des expressions utilisés, et a contribué à la formation de l'imagerie et à la coloration émotionnelle de la poésie.

2. Analyse stylistique : L'étude des techniques et des moyens stylistiques utilisés par Helen Dorion a permis de révéler l'habileté artistique du poète. L'étude des métaphores, des métonymies, des allitérations et d'autres moyens linguistiques de créer des images a permis d'approfondir la compréhension de son style poétique et a contribué à révéler son expressivité artistique.

3. Analyse syntaxique : Cette méthode comprend l'étude des constructions syntaxiques dans la poésie d'Hélène Dorion et leur impact sur la structure et le rythme des textes. L'analyse des phrases complexes, des ellipses et d'autres

caractéristiques syntaxiques nous a permis de mieux comprendre l'organisation du discours de l'auteur et son approche stylistique de la construction des textes poétiques.

Ces méthodes ont permis d'étudier systématiquement les aspects linguistiques et stylistiques de l'œuvre d'Helen Dorion et d'identifier leur influence sur la perception et la compréhension de la poésie de l'auteur.

L'article se compose de deux chapitres. La première partie traite des fondements théoriques de l'analyse de la poésie, c'est-à-dire qu'une attention particulière est accordée à la définition d'un texte poétique en tant qu'objet de recherche linguistique, aux moyens linguistiques et stylistiques (tropes) et à la dichotomie des concepts : le symbole et l'image. Dans la deuxième partie, une analyse détaillée des œuvres d'Helen Dorion à différents niveaux linguistiques, tels que graphique, oecdiq, stylistique et grammatical, est effectuée.

L'étude a montré que la poésie d'Helen Dorion impressionne non seulement par sa haute expression, mais diffère également par sa profondeur et son caractère métaphorique, qui confèrent à son œuvre son originalité et son caractère unique. L'analyse linguistique et stylistique a révélé une variété de procédés poétiques, notamment des métaphores, des métonymies, des épithètes, des personnifications et autres, qui non seulement créent des images, mais transmettent également des émotions profondes et des réflexions philosophiques de l'auteur. Les analyses aux niveaux graphique, lexical, stylistique et grammatical de la langue ont mis en évidence la complexité et la sophistication de l'arsenal linguistique du poète.

Ces résultats démontrent l'importance de l'analyse linguistique et stylistique pour une meilleure compréhension et appréciation de la créativité poétique, et soulignent également la nécessité de poursuivre les recherches dans ce domaine. Des

recherches supplémentaires pourraient inclure une analyse de l'impact du langage métaphorique sur la perception de la poésie et son rôle dans la formation des perceptions culturelles, ainsi qu'une étude plus approfondie de la structure et de la sémantique d'un texte poétique pour en révéler tout le potentiel.

La nouveauté scientifique de cette étude réside dans la révélation de techniques linguistiques et stylistiques spécifiques utilisées par Helen Dorion dans sa poésie. L'analyse de ces techniques ouvre de nouvelles perspectives dans la compréhension de l'art poétique et définit les particularités de son style créatif. L'importance pratique de l'étude réside dans la possibilité d'utiliser ses résultats pour d'autres analyses littéraires, ainsi que pour élargir la compréhension générale de la poésie contemporaine de langue française et de son rôle dans le contexte littéraire.

Les recherches ultérieures pourraient se concentrer sur une analyse comparative des œuvres d'Hélène Dorion avec celles d'autres poètes contemporains, ce qui révélerait le caractère unique et les points communs de leur art poétique. En outre, l'étude de l'influence des contextes culturels sur l'œuvre d'Hélène Dorion peut contribuer à une compréhension plus approfondie de sa poésie et révéler de nouveaux aspects de son processus créatif. Une telle recherche contribuera à élargir notre connaissance de la tradition littéraire contemporaine et de son interaction avec l'environnement culturel.